Laura Bellini

Не вимикай цю пісню

Спільного ритму недостатньо, щоб довіряти

Не вимикай цю пісню

Спільного ритму недостатньо, щоб довіряти

Laura Bellini

ROMANS

ISBN: 9788384901175

ALL-IN Rafał Płonkowski

ЗМІСТ

INTRO 4
Розділ 1 - Ціна тиші 12
Розділ 2 - Між нотами 22
Розділ 3 - Звуки, яких не чути 35
Розділ 4 - Те, чого не записали в нотах 45
Розділ 5 - Право відмовити 59
Розділ 6 - Уперше без нот 71
Розділ 7 - Між бажанням і правдою 83
Розділ 8 - По інший бік сцени 93
Розділ 9 - Сміливість бути недосконалою 104
Розділ 10 - Без безпечної відстані 115
Розділ 11 - Місце для двох 128
Розділ 12 - Умови, яких ми не погоджували 139
Розділ 13 - Не все продається 151
Розділ 14 - Усе, чого ми можемо позбутися 162
Розділ 15 - Правда, написана дрібним шрифтом 172
Розділ 16 - Тиша після останнього акорду 183
Розділ 17 - Власним голосом 193
Розділ 18 - Ціна правильного рішення 202
Розділ 19 - На рівних правах 213
Розділ 20 - Пісня, яку ми не вимкнули 222

INTRO

Перший звук, який я видобула зі скрипки, пролунав настільки чужо, що я мимоволі поглянула на інструмент, ніби помилково дістала з футляра чиюсь скрипку. Струна ля озвалася різко, нетерпляче, з неприємним шурхотом смичка. Я зупинилася після трьох нот. У студії запала тиша, крізь яку було чути, як дощ стукає по дерев'яному підвіконню і тихо потріскує піч, що нагрівалася.

— Чудово, — пробурмотіла я. — Чотири місяці перерви, і я граю, як учениця, яка вперше побачила ноти.

Я притиснула скрипку до плеча й спробувала знову. Цього разу пальці виконали саме те, чого я від них очікувала. Техніка ніколи мене не підводила. Навіть під час останнього концерту, коли я стояла перед переповненою залою Національної філармонії й мені здавалося, ніби хтось вимкнув у мені все, крім м'язової пам'яті, я зіграла бездоганно. Публіка підвелася. Диригент потиснув мені руку. У гримерці мені вручили квіти, а потім я зачинила двері й двадцять хвилин просиділа на підлозі, не маючи сил навіть зняти концертні туфлі.

Від того вечора я більше жодного разу не виступала.

Тепер, у дерев'яному будинку за кілька кілометрів від села на Підляшші, я збиралася перевірити, чи здатна ще грати заради задоволення. Не для публіки, рецензентів чи людей, які роками повторювали мені, яка я дисциплінована. І насамперед не для тих, хто вважав, що талант зобов'язує безперестанку доводити власну цінність.

На пюпітрі переді мною лежав зошит у темно-синій обкладинці. Я записала в ньому план на шість тижнів. Дев'ять композицій, жодних оркестрових аранжувань, жодних спроб підправити емоції за допомогою електроніки. Скрипка, фортепіано, іноді гітара. Звуки достатньо необроблені, щоб я могла почути власні помилки й вирішити, які з них справді потребують виправлення.

Цей альбом мав належати мені.

Так звучала перша умова, яку я поставила, перш ніж погодилася приїхати.

Я помітила на екрані рекордера червоний індикатор, що блимав. Запис тривав, хоча я зовсім не збиралася зберігати цю репетицію. Я підійшла до мікшерного пульта, знайшла потрібну кнопку й зупинила запис. Саме тоді за спиною пролунав чоловічий голос.

— Шкода. Щойно стало цікаво.

Я обернулася різкіше, ніж личило жінці, яка заробляла на життя точністю рухів.

У дверях стояв високий чоловік у темно-синьому светрі, з мокрим волоссям і горнятком кави в руці. На вигляд йому було близько сорока. Він не скидався на людину, яка заблукала в пошуках рецепції. Оглядав приміщення з невимушеністю господаря, хоча на мені його погляд затримався з цікавістю, яку він навіть не намагався приховати.

— Студія мала бути порожньою до завтра, — сказала я.

— Мала.

— Надзвичайно корисна відповідь.

Кутик його рота ледь сіпнувся.

— Мілош Лев. Продюсер.

Він не простягнув руки, помітивши, що я досі тримаю скрипку й смичок. Натомість поставив горнятко на полицю біля дверей.

Я знала його прізвище. Чула записи, які він продюсував, а також історію його професійного мовчання. Протягом останнього року він відмовлявся від інтерв'ю, не з'являвся на заходах музичної індустрії й, подейкували, відхилив кілька проєктів, за які інші продюсери віддали б місяці свого життя. Ніхто не знав, чи йому набридла музика, люди, чи він сам.

— Целіна Домб, — представилася я, хоча важко було повірити, що він не знав, із ким йому належить працювати.

— Знаю.

— Тоді ви також знаєте, що сьогодні я забронювала студію виключно для себе.

— А ще я знаю, що ви не обідали. На кухні є суп.

Я недовірливо подивилася на нього.

— Це частина вашого продюсерського методу? Заходити без стуку й контролювати, хто що їсть?

— Ні. Це частина обов'язків господаря. Продюсерські методи значно дратівливіші.

Мені слід було розсердитися. Певною мірою я справді розсердилася. Я терпіти не могла людей, які поводилися так, ніби здатні прочитати мої потреби за п'ять секунд знайомства. Водночас у його відповіді було щось обеззброююче. Він не виправдовувався надміру й не намагався перетворити все на комплімент.

Замість продовжувати суперечку я повернулася на середину кімнати.

— Я хотіла б закінчити репетицію.

— Будь ласка.

Він не пішов.

Я підняла брови.

— Бажано на самоті.

Якусь мить він уважно дивився на мене. Потім кивнув і відступив від дверей.

— Ви маєте рацію. Перепрошую, що зайшов без попередження.

Ця звичайна відповідь здивувала мене більше, ніж його попередня зухвалість. Я звикла до чоловіків, які сприймали мої особисті межі як запрошення до переговорів. Він просто прийняв їх.

Він уже збирався вийти, коли помітив аркуш, прикріплений до коркової дошки.

— Це ваш порядок композицій?

— Попередній.

— Бачу, ви залишили місце для десятої.

— Я не планую десятої.

— Тоді чому нумерація закінчується одинадцятим номером?

Я стиснула губи. Не хотіла визнавати, що він мав рацію. Ще до приїзду я викреслила зі свого плану дві композиції, але залишила початкові номери. Одну не могла зіграти, не згадавши останнього концерту. Другу не вміла закінчити.

— Тому що не все має бути готове першого дня, — відповіла я.

— Із цим погоджуюся.

Він вийшов у коридор. Я почула його кроки на дерев'яних сходах, а за мить — тихий звук дверей, що зачинилися.

Лише тоді я видихнула.

Я глянула на телефон. Мала три пропущені дзвінки від свого колишнього менеджера й повідомлення, яке не збиралася відкривати. Я вже відмовилася від участі в зимовому концертному турі. Мене не цікавили нові аргументи про репутацію, зобов'язання та можливості, які трапляються лише раз у житті. Протягом багатьох років кожна така можливість коштувала мені трохи більше, ніж я хотіла віддати.

Я приклала смичок до струн.

Замість запланованого твору заграла мелодію, яку вже кілька місяців не записувала. Вона народилася однієї безсонної ночі, коли я намагалася пригадати, чому в дитинстві могла вправлятися годинами, хоча ніхто мене до цього не змушував. Спочатку мелодія була простою, майже дитячою. Потім у ній з'явилося щось тривожне, фраза, що зависла на півдорозі, наче слово, яке забракло сміливості вимовити.

Я грала довше, ніж збиралася. Дощ за вікном ущух. Я забула про телефон, незакінчений план і чоловіка, який надто легко помітив прогалини в моєму зошиті.

Коли останній звук стих, я почула тихе клацання.

Рекордер знову працював.

Я підійшла до мікшерного пульта. На екрані з'явився новий файл із датою та часом початку запису. Я не торкалася пристрою відтоді, як вимкнула попередню репетицію. Можливо, він запустився автоматично, але я ще не знала налаштувань студії.

Тоді я помітила телефон, залишений біля клавіатури. Не мій. На підсвіченому екрані висвітилося сповіщення, яке зникло раніше, ніж я встигла відвести погляд.

«Ліцензійна пропозиція — очікуємо підтвердження обсягу матеріалу».

Я не знала відправника. Не знала й того, чи стосувалося повідомлення мого проєкту. Попри це відчула знайомий неприємний спазм у животі.

Я взяла власний телефон і відкрила листування з Мілошем. У мене були чітко зафіксовані наші домовленості: жоден запис не буде передано третім особам без моєї прямої згоди. Ні пробні версії, ні фрагменти композицій, ні готові твори.

Я почула його кроки в коридорі.

Цього разу він постукав.

— Целіно? Я залишив телефон. Можна зайти?

Я подивилася на новий запис. На повідомлення з умовами договору. На двері, за якими чекав чоловік, чий голос залишався однаково спокійним і тоді, коли він перепрошував, і тоді, коли провокував мене на розмову.

— Можна, — відповіла я, свідомо відмовившись від офіційного тону. — Але спочатку я хотіла б тебе дещо запитати.

Він увійшов і зупинився біля порога.

— Слухаю.

Я не вказала на телефон. Не збиралася звинувачувати його через сповіщення, яке могло взагалі не мати до мене жодного стосунку. Натомість показала на рекордер.

— Ця система може сама починати запис?

Він підійшов до пульта, залишаючи між нами невелику відстань. Від нього пахло дощем, кавою і чимось ледь вловимо деревним. Він перевірив налаштування, а потім похитав головою.

— Не повинна. Я з'ясую, що сталося. Поки що нічого не видалятимемо й не використовуватимемо без твого рішення.

Я подивилася на нього. Зблизька помітила дрібні зморшки біля його очей і слід давнього порізу на руці. Він не відвів погляду, хоча я мовчала достатньо довго, щоб розмова стала незручною.

— Ця мелодія була прекрасною, — нарешті сказав він. — Раніше я її не чув.

— Бо я ще нікому її не показувала.

— Розумію.

Він не попросив зіграти її ще раз.

А мені раптом захотілося, щоб попросив.

Саме це стривожило мене найбільше. Не чужий телефон і не несподіваний запис, а усвідомлення того, що після кількох хвилин розмови з людиною, з якою я щойно познайомилася, мені захотілося впустити її у свою музику, яку досі берегла від усіх.

— Мілоше?

— Так?

Я провела пальцем по закритій обкладинці темно-синього зошита.

— Якщо колись я дозволю тобі почути все повністю, звідки мені знати, що це й надалі належатиме мені?

Він відповів не одразу. Спершу поглянув на зошит, а потім на мене.

— Тобі доведеться побачити, як я вчиню, коли наші погляди розійдуться.

Крізь відчинене вікно долинув запах мокрої деревини. Мілош стояв достатньо близько, щоб одного кроку вистачило опинитися поруч зі мною, але він цього кроку не зробив.

Я ще не знала, чого хотіла більше: дізнатися його відповідь чи перевірити, як довго зможу тримати дистанцію з чоловіком, який замість пообіцяти мені довіру щойно визнав, що муситиме її заслужити.

Розділ 1 - Ціна тиші

Наступного ранку я знайшла на кухні записку з повідомленням, що сніданок чекає в холодильнику, а студія буде доступна з дев'ятої. Унизу хтось дописав дрібним похилим почерком: «Кавомашина готує пристойну каву лише з другого разу. Першу порцію вилий».

Я придивилася до повідомлення й мимоволі усміхнулася. Мілош Лев, очевидно, належав до людей, які вміли керувати складним музичним обладнанням, але програли багаторічну війну з кавомашиною. Я не збиралася зізнаватися, що ця маленька недосконалість зробила його трохи цікавішим.

За вікном простягався краєвид, який я не змогла б відтворити з пам'яті навіть після кількох днів перебування тут. Мокрі луки, берези, темна смуга лісу й вузька дорога, що зникала за поворотом. Будинок стояв на невеликому пагорбі, далеко від найближчих осель. Коли я бронювала перебування, саме усамітнення здавалося мені найбільшою перевагою. Тепер я замислювалася, чи не виявляться шість тижнів у товаристві чоловіка, здатного одним реченням поставити під сумнів мій план, складнішими за повернення на сцену.

Мені було тридцять чотири роки, і більшу частину дорослого життя я ухвалювала рішення, керуючись тим, що вважалося розумним. Розумне навчання, розумні контракти, розумно підібраний репертуар. Навіть мою перерву представили світові як розумний відпочинок після напруженого сезону.

Правда була значно менш елегантною.

Я більше не могла слухати власну музику.

До студії я прийшла за п'ятнадцять хвилин до домовленого часу. Мілош сидів за мікшерним пультом у світлій сорочці із засуканими рукавами. На екрані комп'ютера відображався список файлів. Коли я увійшла, він підвів очі, а потім відсунув стілець, що стояв поруч.

— Доброго ранку. Кава витримала випробування?

— З другої спроби.

— Отже, інструкція стала в пригоді.

— Не звикай до того, що я виконуватиму твої рекомендації.

Він усміхнувся, але перш ніж устиг відповісти, вказав на екран.

— Я перевірив учорашній запис. Автоматичне збереження було налаштоване ще під час попередньої сесії. Я не помітив цього, коли готував студію. Моя помилка.

Я відчула полегшення, хоча не збиралася надто явно його демонструвати.

— Файл залишився тут?

— Так. Ніхто, крім мене, його не прослуховував. Мені потрібно було перевірити, що саме записалося.

— Я воліла б, щоб ти спочатку запитав.

Він кивнув.

— Треба було. Більше цього не повторю.

Він не намагався переконати мене, що я перебільшую. Через це підготовлений аргумент виявився непотрібним. Натомість я з незвичною ніяковістю усвідомила, що можу бути рішучою, не захищаючи кожне своє слово.

— Я хочу зберегти копію, — сказала я.

— Звісно. Перенесу її на твій диск. Також залишимо інформацію про походження файлу, щоб не виникало сумнівів.

Я поклала на стіл темно-синій зошит.

— Тоді можемо починати.

Мілош подивився на мої нотатки, але не потягнувся до них без дозволу. Лише коли я посунула зошит у його бік, він відкрив першу сторінку. Кілька хвилин читав мовчки, проводячи пальцем уздовж записаних мною приміток. Я спостерігала за його обличчям, шукаючи реакції, до яких звикла під час зустрічей із продюсерами. Нетерпіння, поблажливості, поспішного захоплення, яке мало полегшити подальше нав'язування власних ідей.

Не знайшла жодної.

— Ти хочеш записати дев'ять композицій за шість тижнів, — нарешті сказав він.

— Так.

— Кожна повинна мати власну структуру?

— Кожна вже її має.

— Я не про це запитую. Мене цікавить, чи дозволиш ти структурі змінюватися під час запису.

Я уважніше придивилася до нього.

— Я не планую імпровізаційного альбому.

— Я також. Але якщо ти приїхала сюди лише для того, щоб відтворити записані ноти, ми могли б записати все за три дні.

— Технічно, мабуть, так.

— І, мабуть, це була б дуже хороша платівка.

Я не очікувала такої відповіді.

— Але я чую якесь «проте».

— Проте це була б не та платівка, заради якої ти сюди приїхала.

Я закрила зошит.

— Ти недостатньо добре мене знаєш, щоб таке оцінювати.

— Я знаю твої записи.

— Це не те саме.

— Саме тому я хочу, щоб ми працювали інакше.

Якусь мить було чути лише рівномірний шум вентиляції. Мені не подобалося, що він із такою впевненістю говорив про те, чого я сама не могла назвати. Ще менше подобалося, що частина мене хотіла почути продовження.

— Яка твоя умова? — запитала я.

Мілош відкинувся на спинку крісла.

— Протягом першого тижня ми не записуємо матеріал, призначений для альбому. Репетируємо, перевіряємо звучання, шукаємо те, що тебе насправді цікавить. Без тиску через необхідність завершити твір.

— Я не для того два місяці готувала план, щоб тепер від нього відмовитися.

— Я не прошу тебе відмовлятися від плану. Прошу допустити можливість, що не все в ньому потрібне.

— Легко говорити тому, хто потім не відповідатиме за результат.

— Я відповідатиму за якість продюсування. Саме тому й ставлю цю умову.

Я відчула знайоме роздратування. Люди з музичної індустрії обожнювали говорити про творчу свободу, аж поки не поставала можливість справді передати контроль виконавцеві. Тоді починалися пропозиції, консультації й аргументи щодо ринку. Я надто часто чула, що мені слід бути доступнішою, сміливішою або менш вимогливою.

— Я не погоджуся на експеримент, правил якого не знаю, — сказала я.

— Розумію. Тоді встановімо їх разом.

Ця відповідь знову збила мене з ритму.

— Ти не намагаєшся мене переконати?

— Намагаюся. Просто не збираюся робити це, ігноруючи твої заперечення.

Він підвівся й підійшов до інструмента, що стояв під вікном. Це було старе фортепіано з темного дерева, подекуди подряпане, з однією заміненою ніжкою. Він відкрив кришку, натиснув кілька клавіш і ледь скривився.

— Чуєш?

— Друге фа трохи занижене.

— Саме так. Налаштувальник приїде в четвер. А до того я хотів би перевірити, чи підійде цей інструмент для якоїсь із композицій.

— Розстроєний?

— Недосконалий. Це різні речі.

Він сів і зіграв просту послідовність акордів. У ній не було нічого особливо ефектного. Проте в його виконанні вона звучала так, ніби кожен звук мав право відлунати до кінця. Мілош не пришвидшував темпу, не демонстрував

майстерності. Він слухав інструмент, замість змушувати його коритися.

— Ти добре граєш, — сказала я, не встигнувши стримати коментар.

— Достатньо добре, щоб знати, коли слід зупинитися.

Він повернув голову, і його погляд затримався на мені на секунду довше, ніж вимагала розмова. Я помітила легкі сліди втоми під його очима. Він був привабливий зовсім не завдяки ідеальним рисам обличчя. Мене притягували його уважність, спокійна впевненість рухів і те, що він не потребував заповнювати кожну мить власним голосом.

— Я не хочу ще однієї платівки, яку хтось назве бездоганно правильною, — сказала я тихіше.

Мілош прибрав руки з клавіатури.

— Тоді ми вже в чомусь погоджуємося.

— Це ще не означає, що я приймаю твої умови.

— Я не очікую негайної капітуляції.

— Добре. Бо її не буде.

Він коротко засміявся. Це був не сміх людини, яка вважає співрозмовницю кумедною всупереч її намірам. Радше когось, хто справді отримував задоволення від нашої розмови.

Ми повернулися до мікшерного пульта. Я відкрила зошит і запропонувала компроміс: три дні репетицій без зобов'язання використовувати записи, а потім спільна оцінка матеріалу. Якщо не знайдемо напрямку, повернемося до мого початкового плану. Мілош якусь мить розмірковував, а тоді попросив четвертий день.

— Чому?

— Бо першого дня ти намагатимешся довести, що твій план ідеальний. Другого сердитимешся через те, що це не так. Третього ми, можливо, почнемо по-справжньому працювати.

— А четвертого?

— Побачимо, чи ти все ще захочеш мене вигнати.

Я не втрималася й усміхнулася.

— Ти нестерпно самовпевнений.

— Буває. Це одна з моїх менш привабливих рис.

Якусь мить ніхто з нас не промовив ані слова. Я усвідомила, що ми сидимо близько, і між нашими плечима залишилося зовсім мало простору. Він не посунувся до мене. Я також залишилася нерухомою, відчуваючи цю відстань гостріше, ніж хотіла б визнати.

Нарешті я відсунула зошит.

— Чотири дні. Потім я ухвалю рішення.

— Ми разом обговоримо матеріал, — поправив він. — Рішення щодо твоїх композицій належить тобі.

Я подивилася йому просто в очі.

— Я запам'ятаю ці слова.

— На це й розраховую.

Після обіду ми почали першу репетицію. Мілош не змінював моїх нот. Натомість попросив зіграти один із творів без метронома, не дивлячись у партитуру. Спочатку я відмовилася. Однак коли він показав, як збирається розташувати мікрофони, я почала розуміти його задум. Ішлося не про недосконалість заради самої

недосконалості. Він хотів упіймати мить, коли музика переставала бути вправою.

Перша спроба була скутою. Друга — надто обережною. На третій я зупинилася посеред фрази.

— Я не можу, — сказала я.

Мілош вимкнув моніторинг звуку.

— Чого саме?

— Грати так, наче ніщо не має значення.

— Я не просив тебе про це.

— Ти просив перестати контролювати кожну дрібницю.

— Це не те саме.

Я відклала смичок, роздратована власною безпорадністю.

— Для мене іноді те саме.

Він відповів не відразу. Підійшов до вікна й розсунув важку завісу. Післяобіднє світло проникло до кімнати, відкриваючи теплі медові відтінки деревини.

— Целіно, я не намагаюся відібрати в тебе контроль. Я лише хочу, щоб ти могла сама вирішувати, коли він тобі справді потрібен.

Він сказав це без натиску. І саме тому слова зачепили мене сильніше, ніж мали б.

Я відвела погляд, перш ніж він устиг помітити, наскільки мене зворушив.

Коли ми закінчили, на екрані комп'ютера було близько десятка коротких фрагментів. Жоден ще не годився для альбому. Попри це вперше за багато місяців я не відчувала розчарування після завершення роботи. Я була втомлена, але не спустошена.

Мілош зберіг матеріал у теці з моїм прізвищем.

— Сьогодні отримаєш копію всіх файлів, — сказав він. — Без жодного відбору з мого боку.

— Дякую.

Я закрила футляр і попрямувала до дверей. Однак зупинилася, почувши своє ім'я.

— Целіно?

Я обернулася.

— Так?

— Та вчорашня мелодія. Ти не мусиш нікому її показувати. Але якщо колись захочеш до неї повернутися, я хотів би послухати.

Якусь мить я дивилася на нього, шукаючи прихованого прохання про дозвіл на щось більше.

Не знайшла.

— Можливо, — відповіла я.

Він усміхнувся.

— Це чесна відповідь.

Я вийшла зі студії з дивним відчуттям, що сталося щось важливіше за узгодження робочого графіка. Протягом кількох годин мені не потрібно було бути видатною скрипалькою чи жінкою, яка завжди знає, чого хоче. Я могла бути просто людиною, яка намагається повернути власний голос.

На сходах я зупинилася й подивилася крізь вікно на ліс, що темнів. Знизу долинув звук фортепіано. Мілош зіграв кілька акордів, потім замовк і почав спочатку.

Я не впізнала мелодії.

Попри це залишалася на сходах, доки він не закінчив.

Розділ 2 - Між нотами

Другого дня мене розбудив запах свіжого хліба. Кілька секунд я не розуміла, де перебуваю. Дерев'яна стеля, світла постіль і шелест дощу за вікном зовсім не нагадували моєї варшавської квартири. Лише коли я побачила закритий футляр зі скрипкою біля шафи, згадала Підляшшя, студію та продюсера, який вважав, що я здатна створити кращу музику, якщо перестану так відчайдушно старатися.

На телефоні чекало повідомлення від моєї подруги Марти.

«Ти жива? Чи той твій загадковий продюсер уже звів тебе з розуму?»

Я усміхнулася й відповіла, що жива, а доведення мене до божевілля, схоже, входить до його професійних компетенцій. Марта відповіла миттєво.

«Звучить багатообіцяюче. Тільки дивись, щоб знову не намагалася бути сильною замість щасливої».

Я відклала телефон.

Марта була єдиною людиною, якій я розповіла правду про останній концерт. Не ту зручну версію про перевтому й потребу у відпочинку, а про мить, коли, стоячи перед публікою, відчула себе цілковито відірваною від власного життя. Довгий час я вважала це ціною успіху. Марта назвала це втратою себе.

Я ще не знала, чи мала вона рацію.

На кухні я застала Мілоша за нарізанням хліба. На ньому були темні штани й випрана вже не раз футболка. Без учорашньої сорочки він виглядав менш офіційно, що

аж ніяк не полегшувало мені завдання тримати дистанцію.

— Доброго ранку, — сказав він, не обертаючись. — Кава готова. Цього разу навіть перша порція вдалася.

— Ти робиш успіхи.

— Намагаюся заслужити визнання.

Він поставив переді мною тарілку й указав на місце за столом. Я сіла, на мить відчувши себе гостею в домі людини, яку знала значно довше, ніж два дні.

— Хто спік хліб? — запитала я.

— Пані Зофія із сусіднього села. Привозить його двічі на тиждень.

— Він чудовий.

— Передам їй. Вона любить компліменти, особливо від людей, які не вдають, ніби розуміються на випіканні.

Я поглянула на нього поверх горнятка.

— Це натяк?

— Поки що ні. Ми лише знайомимося.

Я засміялася, перш ніж устигла зберегти серйозний вираз обличчя. Мілош відповів усмішкою, а потім посунув до мене невеликий аркуш із записаним графіком.

— Перш ніж почнемо, я хотів би узгодити кілька речей.

Я прочитала пропозицію. Чотири дні репетицій, щоденна копія записів, спільне прослуховування матеріалу наприкінці кожного дня. Жодних гостей у студії без попередньої згоди. Жодних публікацій фрагментів у соціальних мережах. Останній пункт стосувався права перервати сесію без необхідності пояснювати причину.

— Це твоя пропозиція? — запитала я.

— Так.

— Більшість продюсерів, із якими я працювала, назвали б останній пункт організаційною катастрофою.

— Більшість продюсерів не працювали з тобою протягом останніх двох днів.

Я уважно подивилася на нього.

— Що це означає?

— Те, що коли щось тебе пригнічує, ти намагаєшся грати ще точніше. А коли перестаєш справлятися, вибачаєшся за те, що потребуєш перерви.

Мені не сподобалося, як швидко він це помітив.

— Ти не знаєш причин.

— Мені не обов'язково їх знати, щоб не створювати додаткового тиску.

Якусь мить я дивилася на аркуш. Потім дістала ручку й дописала власну умову: будь-які рішення щодо використання, передачі та комерціалізації записів вимагають окремої, чітко висловленої згоди обох сторін. Усної домовленості під час роботи недостатньо.

Мілош прочитав записане й кивнув.

— Розумно.

— Не торгуватимешся?

— Не бачу причини. Це твоя музика.

Проте я помітила, що на якусь частку секунди він затримав ручку над папером, перш ніж підписати домовленості. Можливо, я помилялася. Так само цілком імовірно, що він просто перевіряв, чи достатньо в ручці чорнила.

— А твоя робота? — запитала я.